

Zadanie 3.12. Opracowanie i aktualizacja metodyk oceny materiału szkółkarskiego.

Kierownik zadania: dr Paweł Bielicki

Autorzy: pracownicy Zakładu Odmianoznawstwa, Szkółkarstwa i Zasobów Genowych oraz Zakładu Ochrony Roślin Ogrodniczych.

Celem zadania jest opracowanie i aktualizacja metodyk oceny materiału szkółkarskiego na potrzeby urzędowych kwalifikatorów i dostawców materiału szkółkarskiego.

W 2024 roku opracowywano nowe metodyki pobierania prób i oceny laboratoryjnej materiału szkółkarskiego dla gatunków i rodzajów roślin owocowych i związanych z nimi organizmów szkodliwych objętych obowiązkiem cyklicznych badań na plantacjach matecznych materiału szkółkarskiego (regulowane niekwarentannowe organizmy szkodliwe, RNQP). W okresie sprawozdawczym opracowano 6 nowych metodyk, które uzupełniły listę metodyk opracowanych wcześniej i udostępnionych na stronie internetowej IO-PIB:

1. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność bakterii *Agrobacterium tumefaciens*. Rośliny testowane - borówka wysoka – *Vaccinium corymbosum* L.- Ms.48.
2. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Exobasidium vaccinii*. Rośliny testowane - borówka wysoka (*Vaccinium corymbosum* L.) - Ms.49.
3. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Godronia cassandrae*. Rośliny testowane - borówka wysoka (*Vaccinium corymbosum* L.) - Ms.50.
4. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego i wody do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Phytophthora ramorum*. Rośliny testowane - borówka wysoka (*Vaccinium corymbosum* L.) - Ms.51.
5. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Verticillium dahliae*. Rośliny testowane – poziomka (*Fragaria* L.) i truskawka (*Fragaria × ananassa* D.) Ms.52.
6. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Verticillium albo-atrum*. Rośliny testowane - poziomka (*Fragaria* L.) i truskawka (*Fragaria × ananassa* D.) - Ms.53.

Metodyki były konsultowane z Biurem Nasiennictwa PIORiN i po uzyskaniu akceptacji z Głównego Inspektoratu były udostępniane na stronie internetowej Instytutu.

W trakcie realizacji zadania w 2024 r. nie stwierdzono żadnych nowych organizmów szkodliwych. Również nie zmieniły się listy gatunków roślin sadowniczych objętych wymaganiami w zakresie ograniczania rozprzestrzeniania się agrofagów roślin.

W trakcie sezonu sprawdzano „w polu” przydatność nowych metodyk w zakresie sposobów pobierania prób oraz wyboru odpowiedniej części rośliny do testowania. Prace te przeprowadzono w elitarnym sadzie matecznym do pobierania zrazów i na plantacji elitarniej podkładek wegetatywnych.

W 2024 r. znowelizowano 3 metodyki dla jabłoni, które były już wcześniej udostępnione na stronie internetowej Instytutu w zakładce „Metodyki do rozporządzenia” pod pozycjami 39, 43 i 44. Metodyki zaktualizowane w 2024 r. są oznaczone – „A2024” oraz liczbą „02”, umieszczoną zaraz po numerze metodyki, np. **A2024_Ms.42.02.Nalba**. Są to:

- 39. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Neofabraea alba* –A2024_Ms.42.02.Nalba,

- 43. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Verticillium albo-atrum* – A2024_Ms.46.02.Va-a,
- 44. Metodyka pobierania prób materiału szkółkarskiego i gleby do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Verticillium dahliae* – A2024_Ms.47.02.Vd.

Po zamieszczeniu na stronie internetowej 6 nowych i 3 znowelizowanych metodyk szkółkarskich, zostały zaktualizowane znajdujące się w sąsiedztwie metodyk, „karty przeglądowe metodyk”. Zmiany pojawiły się tylko na trzech kartach przeglądowych. Na karcie przeglądowej metodyk szkółkarskich dla jabłoni, gruszy i pigwy lista metodyk nie zwiększyła się. Ale na tej karcie trzy metodyki poddano aktualizacji: (Ms.42.02.N_alba, Ms.46.02.Va-a i Ms.47.02.Vd). W tych metodykach rozszerzono zakres testowanych gatunków o gruszę i pigwę.

Metody laboratoryjne do identyfikacji agrofagów, dla których konieczne jest opracowywanie przedmiotowych metodyk, były monitorowane przez osoby odpowiedzialne za metodyki dla poszczególnych grup agrofagów. Diagnostyka morfologiczna agrofagów i uszkodzeń przez nie powodowanych opierała się na analizie cech morfologicznych z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu diagnostycznego i dostępnych kluczy. Dodatkowo sprawdzano metodyki pod kątem ich aktualności bazując na dostępnych danych literaturowych oraz obserwacjach własnych.

W dniu 17 grudnia 2024 roku przeprowadzono szkolenie online pt. „Zastosowanie i praktyczne wykorzystanie metodyk szkółkarskich opracowanych w 2024 r.”. Dr Paweł Bielicki zapoznał uczestników z zakresem prac związanych z opracowaniem i aktualizacją metodyk w 2024 roku oraz zmianami na kartach przeglądowych do metodyk szkółkarskich. Prof. dr hab. Joanna Puławska zaprezentowała metodykę pobierania prób materiału szkółkarskiego z roślin borówki wysokiej do oceny laboratoryjnej na obecność bakterii *Agrobacterium tumefaciens*. Następnie dr Monika Michalecka przedstawiła trzy doniesienia dotyczące opracowanych przez siebie metodyk szkółkarskich. Pierwsze doniesienie dotyczyło pobierania prób materiału szkółkarskiego z roślin borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum* L.) do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Godronia cassandrae*). Dwie następne dotyczyły pobierania prób z roślin poziomki i truskawki na obecność grzyba *Verticillium dahliae* oraz grzyba *Verticillium albo-atrum*. Na zakończenie zaplanowano wystąpienie dr Anny Poniatowskiej, która w 2024 roku była autorem metodyk pobierania prób materiału szkółkarskiego do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Exobasidium vaccinii* i pobierania prób materiału szkółkarskiego i wody do oceny laboratoryjnej na obecność grzyba *Phytophthora ramorum*. Obie metodyki dotyczyły pobierania prób z roślin borówki wysokiej.

W szkoleniu brali udział m.in. pracownicy z Głównego Inspektoratu, oddziałów wojewódzkich i terenowych Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Ośrodków Doradztwa Rolniczego, Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych i Stacji Chemiczno-Rolniczych oraz producenci materiału szkółkarskiego.

Wszystkie dotychczas opracowane metodyki szkółkarskie oraz karty przeglądowe do metodyk są dostępne na stronie internetowej Instytutu Ogrodnictwa PIB w Skierniewicach pod adresem:

<https://www.inhort.pl/projekty-badawcze/projekty-finansowane-przez-mrirw/metodyki-szkolkarskie-do-rozporzadzenia-mrirw/>